

Från Corona till flygstol

En kvalitativ studie om resebeteenden efter en pandemi

Av: Josefine Lindén och Josefine Östman

Handledare: Dennis Zalamans

Södertörns högskola | Institutionen för Naturvetenskap, miljö och teknik

Kandidatuppsats 15 hp

Turismvetenskap C | Vårterminen 2020

Turismprogrammet

Förord

Följande studie har utförts på Södertörns högskola under vårterminen 2020. Vi vill inleda med ett tack till alla de respondenter som medverkat i studien och därmed gjort den möjlig att genomföra. Den information och det engagemang med reflektioner som ni tillfört med har varit av stort värde. Vi vill ägna ett tack till de opponenter som givit oss råd under studiens gång. Avslutningsvis vill vi tacka vår handledare Dennis Zalamans som väglett oss genom vårt arbete.

Södertörns högskola, Huddinge, juni 2020

Josefine Lindén

Josefine Östman

Abstract

Globalisation is increasing and mobility between countries is also increasing. One effect of this is that tourism is one of the fastest growing industries and international travel is gradually increasing. At the end of 2019, a new coronavirus occurred in Wuhan, China. The virus, named covid-19, *coronavirus disease 2019*, can be likened to a flu that causes respiratory problems. On 11 March 2020, the World Health Organisation (WHO) reported the new coronavirus as a pandemic. Covid-19 has been shown to have a devastating negative effect on the world economy and most industries, not least the hospitality industry. There is currently a dissuasion in Sweden from non-essential travel until 15 July 2020.

Different attitudes may be created for this phenomenon. The purpose of the study is to investigate how Swedish tourists' international travel behaviors may be affected after a pandemic.

Two theories have been used to deal with behaviors and attitudes. *Theory of reasoned action* which is the main theory that describes the process of a chosen behavior, the complementary theory are *push and pull factors*. The study has a qualitative approach. The data collection was carried out using semi-structured interviews. The selection is of the content 18 individual interviews. An interview guide was designed based on eight themes from the chosen theories.

The study has given insight that there is a continued interest in travel, while the study also clearly shows that there is a change in travel behaviour in travellers. This behaviour is based on a change in attitudes towards travel that will affect what future travel will look like, which is something that should be taken into account for future crises that may affect the hospitality industry. What may be noticed after covid-19 is that travelers take more account of hygiene and the importance of protecting the environment when traveling.

Keywords: Pandemic, attitudes, travel behaviors, international travel, coronavirus, covid-19, Sweden.

Sammanfattning

Globaliseringen ökar och rörligheten mellan länder likaså. En effekt av det är att turismen är en av de snabbast växande branscherna och det internationella resandet ökar successivt.

I slutet av år 2019 uppstod ett nytt coronavirus i Wuhan, Kina. Virusets namn covid-19, *coronavirus disease 2019*, kan liknas vid en influensa som ställer till problem för luftvägarna. Den 11 mars 2020 rapporterade Världshälsoorganisationen (WHO) det nya coronaviruset som en pandemi. Covid-19 har visat sig ha en förödande negativ effekt på världsekonomin och de flesta branscherna, inte minst besöksnäringen. För närvarande finns en avrådan i Sverige från icke-nödvändiga resor fram till den 15 juli 2020.

Till detta fenomen kan det komma att skapas olika attityder. Syftet med studien är att undersöka hur svenska turisternas internationella resebeteenden kan komma att påverkas efter en pandemi.

Två teorier har använts som behandlar beteenden och attityder. *Theory of reasoned action* som är huvudteorin som beskriver processen för ett valt beteende, den kompletterande teorin är *push- och pullfaktorer*. Studien har en kvalitativ ansats. Datainsamlingen genomfördes med hjälp av semistrukturerade intervjuer. Urvalet är baserat på 18 individuella intervjuer. En intervjuguide utformades utifrån åtta teman från de valda teorierna.

Studien har gett insikt om att det finns ett fortsatt intresse av resande, samtidigt som studien också visar tydligt att det finns ett förändrat resebeteende hos resenärer. Detta beteende grundar sig i en förändring av attityder kring resande som påverkar hur det framtida resandet kommer se ut, vilket är något som bör tas i beaktning för framtida kriser som kan påverka besöksnäringen. Det som kan komma att uppmärksammas efter covid-19 är att resenärer tar mer hänsyn till hygien och vikten av att värna om miljön när de reser.

Nyckelord: Pandemi, attityder, resebeteenden, internationellt resande, coronavirus, covid-19, Sverige.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 PROBLEMFÖRMULERING	3
1.3 SYFTE	4
1.4 FRÅGESTÄLLNING	4
1.5. DISPOSITION	4
2. TEORI	5
2.1 THE THEORY OF REASONED ACTION	5
2.2 UTVECKLAD TRA-MODELL	7
2.3 PUSH- OCH PULLFAKTORER	7
2.3.1 PUSHFAKTORER	7
2.3.2 PULLFAKTORER	8
2.4 TILLÄMPNING AV TEORIER	8
3. METOD	10
3.1 FORSKNINGSDSIGN	10
3.1.2 SEMI-STRUKTURERADE INTERVJUER	10
3.2 URVAL	11
3.3 GENOMFÖRANDE	12
3.3.1 BEARBETNING AV INTERVJUERNA	13
3.4 ETIK	13
3.5. TROVÄRDIGHET OCH ÄKTHET	14
3.5.1 TROVÄRDIGHET	14
3.5.2 ÄKTHET	14
3.6 METODKRITIK	15
3.7 OPERATIONALISERING	16
4. EMPIRI	17
5. ANALYS	22
6. SLUTSATS	27
7. DISKUSSION	29
7.1 STUDIENS BIDRAG	29
7.2 METODREFLEKTION	29
7.3 FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING	29
REFERENSER	31
BILAGOR	
BILAGA 1 - INTERVJUGUIDE	

1. Inledning

Studien inleds med en presentation om bakgrund till tidigare pandemier följt av en problemformulering om vad som påverkar attitydförändring. Kapitlet rundas av med syftet för studien och de valda frågeställningarna.

1.1 Bakgrund

Turismen är en av de snabbast växande branscherna och är en betydande inkomstkälla för många länder runt om i världen (Teitler-Regev, Shahrabani & Goziker, 2014). Detta är en effekt av globaliseringen som har en påverkan på samhället, som grunden bidrar till en ökad rörlighet länder emellan (Regeringen, 2008). Under de senaste sex decennierna har det internationella resandet ökat enormt, från 25 miljoner resor år 1950 till 528 miljoner år 1995, till 1,035 miljarder år 2012 och förväntas vara uppe i 1,8 miljarder år 2030 (Pavli, Tsiodras & Maltezou, 2014, s. 603). Parallellt med detta är den globala besöksnäringen synnerligen sårbar för externa händelser såsom terrorism, naturkatastrofer, lågkonjunktur och sjukdomar. Besöksnäringen påverkas av katastrofer i hög grad, men på olika sätt beroende på vilken typ av katastrof det rör sig om. En undersökning visar på att uppemot en tredjedel av alla turister undviker att resa till en destination under en längre tid efter att den drabbats av en epidemi. Det är alltså fler som känner sig otrygga med att resa efter epidemier än terroristattacker och naturkatastrofer. Samma undersökning visade även på att turister föredrar att vänta ett år innan de väljer att besöka det utsatta landet efter en epidemi, medan de kan tänka sig att endast vänta tre månader efter en terroristattacker eller en naturkatastrof (Skyscanner, 2010). Chen och Chen (2004) berättar att efter terrorattentatet den 11 september 2001, tog det ungefär ett år innan turismen var tillbaka som det var innan i USA, medan Mao, Ding och Lee (2010) menar på att det tog det två år innan turismen var tillbaka som det var innan i Japan efter SARS.

Epidemi är en sammanträngning av en händelse i en definierad grupp eller i ett geografiskt område, oftast benämnt som en sjukdom utbredd bland invånare. Detta kan leda till att ett stort antal människor avlider. Begreppet har sitt ursprung från grekiskans *epidēmi'a* och tillämpas oftast vid infektionssjukdomar (Nationalencyklopedin, u.å). Exempel på sjukdomar som kan leda till en epidemi sprids via antingen luft, är influensa, eller via vatten, såsom mag- och tarminfektioner (Nationalencyklopedin, u.å). Pandemi kommer från grekiskans *pandēmi'a* och betyder "hela folket". En pandemi är en utvecklad form av en epidemi som spridit sig över hela världen, eller i stora delar av världen (Nationalencyklopedin, u.å). Det innebär stora konsekvenser för samhället (Folkhälsomyndigheten, 2019). Exempel på kända pandemier är *spanska sjukan* under åren 1918–1920, och *asiaten* som pågick under 1950-talet. Under år 2009 uppkom en ny version av spanska sjukan vid namn nya influensan (A/H1N1), och kallas även för *svininfluensan*. Det var dock inte lika många som insjuknade av svininfluensan (Nationalencyklopedin, u.å).

I slutet av år 2019 drabbades Wuhan i Kina av ett nytt coronavirus. Coronaviruset har fått sitt namn för dess utseende är i likhet med en krona, med sitt rundaktiga skal och har utstickande

delar. Coronaviruset finns främst bland djur, men har även spridit sig till människor. Idag finns det sju olika typer av coronavirus, varav de mest kända är: *SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome)*, som upptäcktes år 2003 i Kina, samt *MERS (Middle Eastern Respiratory Syndrome)* som uppstod i Saudiarabien år 2012. Dessa fall av coronavirus är förkylningsliknande, men kan även orsaka allvarligare luftvägssjukdomar (Folkhälsomyndigheten, u.å).

Coronaviruset från år 2019 har fått namnet covid-19, *coronavirus disease 2019*. Precis som *SARS* och *MERS* kan covid-19 liknas med en vanlig förkylning, men kan även den ställa till problem för luftvägarna (Folkhälsomyndigheten, u.å). Den 11 mars år 2020 klassade Världshälsoorganisationen (WHO) det nya coronaviruset som en pandemi (Folkhälsomyndigheten, 2020). Tre dagar senare, 14 mars gick Utrikesdepartementet (UD) ut med en avrådan från icke-nödvändiga resor till alla länder. Detta beslut var gällande fram till 15 juni år 2020 (Regeringskansliet, 2020). Den 13 maj kom en ny avrådan som gäller fram till den 15 juli år 2020 (Regeringskansliet, 2020). De länder som drabbats hårdast i antal dödsfall i Europa är Italien, Spanien, Frankrike och Storbritannien. Dessa siffror förändras dagligen beroende på vad de olika länderna rapporterar in. Till detta har även ett flertal kryssningsfartyg likaledes blivit drabbade illa därav. Både genom dödsfall men också genom isolering till havs, för att inte att åka in till hamn och fortsätta spridning av viruset (Larsson, 2020).

Då pandemin startade i Wuhan var Kina det första epicentrumet för covid-19. Detta utvecklades sedan till Italien, och därefter USA. Europa är däremot den hårdast drabbade världsdelen (Törner, 2020). Epicentrum används vanligtvis för att förklara centrum för en jordbävning, men i denna kontext handlar det om centrum för covid-19 (Nationalencyklopedin, u.å). WHO har uttryckt en oro angående hur trovärdig informationen är som kommit från Kina gällande *SARS* och covid-19 (SvD, 2003; Östman, 2020).

I Sverige finns det, i skrivande stund, olika restriktioner och förbud som ska förhindra spridningen av covid-19. Nedan listas några av de restriktioner som finns:

- Allmänna sammankomster med fler än 50 deltagare förbjuds.
- Förbud för inresande som kommer från länder utanför EU, med vissa undantag exempelvis svensk medborgare.
- Stanna hemma vid minsta symtom på sjukdom
- Res inte utomlands, res inte inrikes dock vid undantag om det är nödvändiga resor.

(Krisinformation.se, 2020; Larsson, 2020)

Covid-19 har visat sig ha en förödande negativ effekt på världsekonomin och de flesta branscherna, inte minst besöksnäringen (Nordlund, 2020). En drastisk minskning i besöksnäringen har drabbat den svenska ekonomin. Hotellbranschen blir hårt drabbad, och många hotell i Sverige har inga bokningar alls (Widén, 2020). Anders Tegnell, statsepidemiolog, berättar för Sveriges Television (Somnell, 2020) att enligt prognoser kommer svenskarna att kunna resa igen i sommar, dock endast inom Sverige. Tegnell menar på att det kan ta ända till år 2021 innan svenska resenärer kan resa internationellt igen

(Andersson, 2020). Ruiz Estrada och Khan (2020) menar att globaliseringen är en stor orsak till att covid-19 har spridits snabbt runt hela jorden. Däremot har covid-19 visats sig ha en positiv påverkan på miljön. Den globala aktiviteten som drastiskt begränsats har lett till minskade luftföroreningar, vilket beror på bland annat att flyg- och biltrafiken inte används i samma stora utsträckning som tidigare. Detta är dock endast kortsiktigt, och det behövs en förändring i beteendet för att det ska ha en större påverkan (Larsson, 2020).

Till detta fenomen kan det komma att skapas olika attityder. Attityder kan ibland ses på en persons yttre. Detta genom kroppsställning eller kroppshållning. Ytterligare är attityder något inre och mentalt som inte kan vara direkt iakttagbara. Detta kan förklaras genom socialt beteende, som kan uppstå när en situation förändras (Nationalencyklopedin, u.å). En definition av begreppet attityder ges som: Ett beredskapstillstånd som är mentalt, neutralt och sammanfört genom erfarenheter samt ger ett dynamiskt påverkande på en individs respons i en situation (Allport, 1954, se Pizam & Mansfeld, 1999 s. 209).

1.2 Problemformulering

Svår akut respiratorisk sjukdom (*SARS*) bröt ut i Hong Kong under år 2002. *SARS* hade en negativ effekt på den inhemska turismen i Kina och ledde till en drastisk minskning av hotellbokningar och flygresor. Flygresorna under en sådan kris kan minska med ungefär 80 procent och hotellbokningarna från 90 procent till tio procent (Pine & McKercher, 2004). En jämförelse görs även mellan *SARS* och terrorattentatet i USA den 11 september år 2001, där *SARS* kom att ha en större negativ påverkan på besöksnäringen i Kanada under en längre tid än terrorattentatet i USA år 2001. Vad som kan påvisas med detta sagt, är hur resebranschen påverkades under denna pandemi. Niagara-området, som inte var särskilt påverkat av sjukdomen *SARS*, blev trots det berörd av den minskade turismen i området (Jayawardena, Tew, Lu, Tolomiczenko & Gellatly, 2008). Det som däremot lämnas osagt i den tidigare forskningen som presenteras är huruvida människors attityder gentemot resande förändrades i och med pandemin.

En attityd kan snabbt formas utan att en individ är medveten om det. Den främsta faktorn som formar attityder är *information* (Sanderson, 2010). Alla individer har olika uppfattningsförmåga. Detta är alltså ett problem då olika personer kan uppfatta samma information på olika sätt. Information är därför en viktig faktor till att attityder förändras. (Sussmann & Ünel, 1999). Information kan vara både positiv och negativ. Dock har negativ information större påverkan på attityder än vad positiv information har (Ito, Larsen, Smith & Cacioppo, 1998). En annan faktor som är betydande för attityder och hur de utvecklas är förändringar av *miljön*. Då attityder även profiterar en människas behov genom att underlätta för en individs svar på komplexa situationer eller beslutsfattande, kan attityder styra ett köpbeslut. Således till exempel angående ett köp av resmål till en destination (Sussmann & Ünel, 1999). Detta då attityder är en persons lärda och pålitliga beredskap att framföra sig på ett mer eller mindre metodiskt sätt mot ett objekt eller en situation. Detta sker speciellt vid händelser av emotionell betydelse (Roerber-Riel, 1992 se Glaesser, 2006 s. 18).

Länken mellan attityder och beteende påverkas också av vana. När vanan är stark försvagas förhållandet mellan attityd och valt beteende, men när vanan är svag förstärks samma förhållande mellan attityd och valt beteende (Verplanken, Aarts, Van Knippenberg & van Knippenberg, 1994). Jarvenpaa och Staples (2000) menar att det finns en problematik i att försöka mäta attityder som sedan leder till ett beteende. Peter och Olson (2005) instämmer med detta, och belyser även svårigheten med att förutsäga hur övertygelser, attityder eller avsikter kan komma att påverka ett beteende. Det är främst svårt om det är ett beteende som en individ har lite engagemang eller kunskap inom. De normativa föreställningar en individ har påverkas av dennes omgivning (Peter & Olson, 2005).

Det som påverkar turismen i denna kontext om attitydförändring är bland annat människors attityder gentemot resande. Det nämns dock inte på vilket sätt, det är därav av relevans att titta närmare på detta område. Sharangpani, Boulton, Wells och Kim (2011) beskriver att uppfattningarna om en pandemisk influensa har förändrats sedan H1NI-viruset år 2009. Sharangpani et al (2011) menar också att det inte finns någon tidigare forskning som har visat på hur attityder vid pandemier förändrar internationellt resande. Denna studie kommer belysa ämnet om hur attityder vid en pandemi kan komma att påverka framtida internationella resebeteenden.

1.3 Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur svenska turisternas internationella resebeteenden kan komma att påverkas efter en pandemi.

1.4 Frågeställning

- Hur påverkas människors attityder gentemot framtida internationellt resande av en pandemi?
- Hur är attityder en påverkande faktor till resebeteende?

1.5. Disposition

Syftesavgränsningen till studien är en jämförelse med den pandemi som är rådande under skrivande stund, covid-19. Studien närmar sig därmed forskningsfrågan genom att ställa frågor som kan relateras till genom covid-19. Denna studie är alltså en nulägesrapport på hur det är under våren år 2020. En ytterligare syftesavgränsning är internationellt resande. Internationellt resebeteende syftar till hur svenska turister reser ut och in från Sverige. Kapitel två behandlar de valda teorier till studien, för att därefter leda in på kapitel tre som är metodkapitlet där det beskrivs hur studien har gått tillväga samt hur de valda teorierna kommer användas i studien. Vidare i kapitel fyra presenteras den data som samlats in under studiens gång utifrån valda teman som skapats utifrån teorierna. Denna data analyseras sedan tillsammans med teorierna i kapitel fem, analys. Vidare presenteras i kapitel sex den slutsats som studien kan dra. I kapitel sju presenteras studiens bidrag, metodreflektion samt förslag på vidare forskning.

2. Teori

Detta kapitel innefattar information och motivation för de två teorier som valts för studien. En huvudteori har valts vilken kommer tillägnas mest fokus men studien kommer även att presentera en kompletterande teori. Huvudteorin behandlar processen om attitydförändring, den kompletterande teorin behandlar behovet att resa.

2.1 The Theory of Reasoned Action

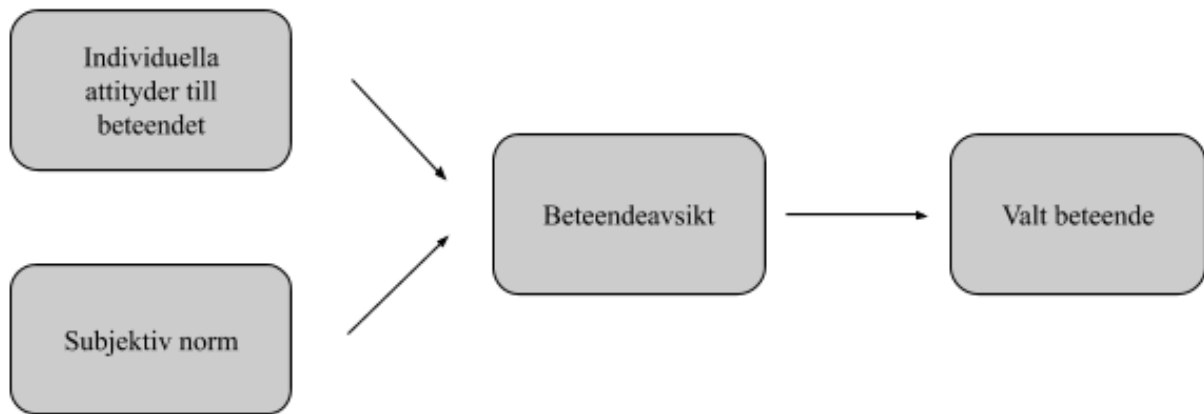
Studien syftar till att undersöka hur förändrade reseattityder kommer påverka ett framtida beteende. Därför har The Theory of Reasoned Action (TRA) valts som teori till denna studie. The Theory of Reasoned Action är en teori som handlar om att utifrån individers attityder gentemot ett fenomen, förutspå utgången av deras beteende. TRA är ett sätt att förstå hur attityder och intentioner kan leda till beteenden (Fishbein & Ajzen, 1975). Fishbein och Ajzen (1975) upptäckte att olika människors attityder gentemot ett fenomen inte behöver vara starkt relaterat till en individs specifika beteende. Beteenden är definierade som ett målobjekt, något som en individ ska göra. Detta kan exempelvis innebära att köpa en produkt eller tjänst (exempelvis resa). En individ förväntas medvetet överväga de olika konsekvenserna för de olika beteendena, vilket då leder till det resultat som individen önskar (Peter & Olson, 2005).

TRA förväntas inte behandla enkla beteenden som sker per automatik (exempelvis att nysa) utan snarare de beteenden som anses vara mer komplexa. Olika faktorer påverkar en individs handling, både externa och interna. Externa faktorer är sådant som influerats av samhällets normer, även kallat *subjective norms*, alltså de normer som finns i samhället. Denna subjektiva norm som är aktuell för denna studie är uppfattningen av de sociala påtryckningarna, att genomföra eller inte genomföra beteendet (Belleau, Summers, Xu & Pinel, 2007). Interna faktorer är det som påverkas av en individs egna attityder, alltså ens personliga förhållningssätt till sociala objekt, också benämnt som *beliefs*, detta är en individs individuella attityder som skapar ett beteende (Peter & Olson, 2005).

Andra forskare har menat på att andra externa variabler kan påverka attityden till beteendet, till exempel tidigare beteende, tidigare erfarenheter eller engagemang. Engagemang har erkänts spela en viktig roll i utformandet av konsumentbeteende och attityder. Det definieras som att individens uppfattning av betydelse om föremålet baserat på individens behov, värderingar och intressen (Belleau et al, 2007).

Det upplevs finnas ett problem i att individer har ett förhållandevis öppet sinne gentemot beteenden. Detta har lett till att forskare har försökt hitta en koppling mellan hur attityder och beteenden samspelar. Vissa menar att om en individ har en lättsam inställning till ett beteende kommer den att nyttja produkten, och i denna studies fall - resa. Saker som finns närmare i minnet är lättare för individer att ha en attityd gentemot (Peter & Olson, 2005).

Ajzen (2005) menar på att teorin har ett antagande om att alla människor tänker mer eller mindre logiskt, och att teorin därmed borde behandla kognition och påverkan också som delar av attityder. En attityd är en övertygelse som individen har gentemot något (t.ex. föremål eller information).

Figur 1: Egenritad modell. Källa: Fishbein och Ajzen (1975)

Individuella attityder

Ett objekt ställs i anslutning till ett kännetecken, där individer sedan bildar sig en åsikt om huruvida det samband som uppstår mellan objekt och kännetecknet är sant eller inte (Kim, Lee & Yoon, 2015). Till denna studie kan detta liknas vid: positiva attityder är att de personliga inställningarna är fortsatt positiva efter en pandemi, medan negativa är förändrade resebeteenden efter en pandemi. Till vår studie skulle detta kunna vara: positiva attityder är att personer fortsätter resa efter covid-19, negativa attityder är att personer inte reser efter covid-19.

Subjektiv norm

Subjektiva normer är något som finns runt omkring oss. Subjektiva normer inkluderar även de upplevda påtryckningar som kommer från de sociala nätverk som en individ ingår i, t.ex. föräldrar och vänner (Kim, Lee & Yoon, 2015). Dessa subjektiva normer är något som påverkar en individs attityd mot ett beteende (Ajzen, 2005). Till exempel att en person skulle vilja resa så snabbt en pandemi är över, men att detta inte skulle vara en populär åsikt bland individens vänner och familj, och därför väljer den att resa när andra personer gör det.

Beteendeavsikt

Attityder mot ett beteende är en utvärdering av ett kommande valt beteende. Vad blir utgången av beteendet? Attityden ändras när en individ reflekterar över vad konsekvenserna blir av ett valt beteende. Dessa attityder är en kombination av punkterna ovan, en individs inställning till ett beteende och subjektiva normer (Kim, Lee & Yoon, 2015).

TRA eftersträvar att mäta av en individs beteendemässiga avsikter trots att det kan komma att uppstå faktorer som okontrollerat förhindrar ett visst beteende.

Till exempel om en person har tänkt köpa en resa, men en faktor som att riskera att bli sjuk kan förstöra och därför har väljer personen inte att köpa resan.

Valt beteende

Efter att en individ utvärderat och vägt in de olika beståndsdelarna ovan, *individuella attityder, subjektiv norm* och *beteendeavsikt* sker det beteende som blir resultatet, vilket i detta fall för studien är att välja att resa internationellt eller att välja att inte resa internationellt.

2.2 Utvecklad TRA-modell

Det finns en utvecklad modell av TRA, som modifierades av Fishbein, Ajzen, och Dawsonera (2009). Denna utvecklade modell innehåller fler faktorer som kan vara bakomliggande till varför en individ väljer att ta ett beslut om sitt beteende. Då denna teori innehåller faktorer såsom utbildning, religion, inkomst eller känsla har denna studie valt att bortse från den utvecklade teorin om TRA. Detta då det blivit en för komplex situation att studera med dessa faktorer i beaktning. Studien kommer alltså endast behandla den tidigare TRA-modellen.

2.3 Push- och pullfaktorer

Det är viktigt att förstå en individs resebeteende, för att realisera det kan en människas resebehov exempelvis delas in i två olika delar: Push- och pull-faktorer. Denna grundteori skapades av Lee (1966). Sedan dess har Push- och pullteorin utvecklats till en rad olika användningsalternativ. Denna studie behandlar vad behovet är när det gäller att resa, vilket är interna faktorer (*push*), samt vad en destination har att erbjuda, vilka är externa faktorer (*pull*) (Yousefi & Marzuki, 2015). Klenosky (2002) visar i sin studie på att olika forskare har använt sig av olika push- och pullfaktorer. Denna studie presenterar därför de push- och pullfaktorer som krävs för att få en förståelse om hur attityder vid en pandemi påverkar framtida internationella resebeteenden.

2.3.1 Pushfaktorer

Push-faktorerna är det som finns i en individs liv som får denna att vilja resa. Det är det beslut som får en individ att vilja åka på semester. Exempel på detta kan vara på viljan till flykt, vila eller social interaktion (Klenosky, 2002).

Yousefi och Marzuki (2015) beskriver att de viktigaste push-faktorerna är följande:

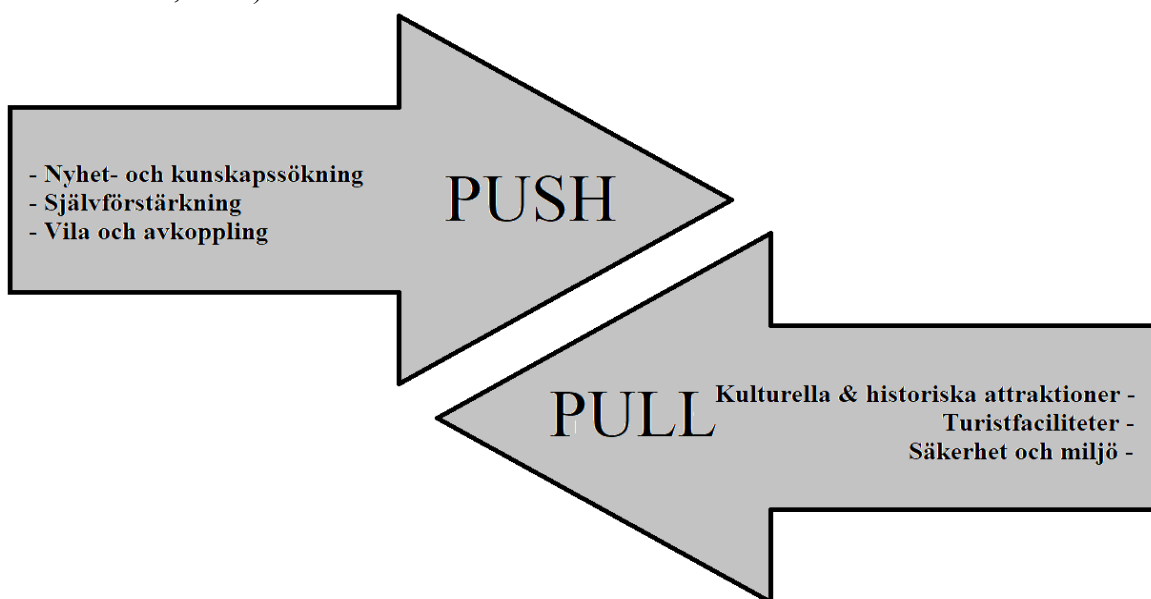
- *Nyhet- och kunskapssökning*: Innefattar att individen känner ett behov av att upptäcka nya saker såsom nya kulturer, träffa nya människor eller se nya platser som är avvikande från vad som finns vid hemvisten.
- *Självförstärkning*: Detta handlar om något som gör att individen känner sig bättre, exempelvis att besöka platser som vänner har varit vid, besöka platser som andra personer värdesätter, besöka platser som individen alltid velat besöka, kunna prata om upplevelsen när individen är hemma igen eller spendera tid med familjen.
- *Vila och avkoppling*: Denna kategori innefattar det som individen menar är vila, exempelvis fly från stressen som finns vid hemvisten, fly från rutiner, fysisk vila eller njuta och göra sig själv lycklig.

2.3.2 Pullfaktorer

Pullfaktorer är det som avgör varför en individ väljer att besöka en destination framför en annan. Detta kan karaktäriseras som bland annat attribut för destinationen, funktioner, attraktioner, klimat, byggnader eller billiga flygpriser (Klenosky, 2002).

Yousefi och Marzuki (2015) kategoriserar de viktigaste pull-faktorerna att vilja resa till en destination enligt följande fyra kategorier:

- *Kulturella och historiska attraktioner*: Att en individ dras till ett resmål på grund av en destinationens multikulturalism, religiösa eller historiska platser. Hit hör även med anledning av speciell mat, landskap eller natur för platsen.
- *Turistfaciliteter*: Till denna kategori finns de olika faciliteter som en destination erbjuder. Exempel på detta kan vara reseavståndet mellan destinationen och hemmet, enkelt att ta sig till destinationen, kvaliteten på destinationen eller priset på platsen samt priset att ta sig till destinationen.
- *Säkerhet och miljö*: Hit tillhör att resa till en plats på grund av säkerhet, vädret, renheten, festival eller andra attraktioner, strand och hav, shopping och de platser som shoppingen finns på eller vänskapen som finns bland människorna (Yousefi och Marzuki, 2015).

Figur 2: Egenritad modell av push- och pullfaktorerna.

2.4 Tillämpning av teorier

I denna studie används TRAs process för beteende-skapande som verktyg för att ta reda på individers resebeteende efter en pandemi. Mer specifikt, vad resenärernas största behov av att resa är genom att ta reda på vad deras attityder till att resa (antingen positiva eller negativa) samt hur påverkade de är av andra människors och samhällets åsikter. Genom att lägga dessa två faktorer bredvid varandra kan personens beteendemässiga avsikt förutsägas. Detta kommer dock inte avslöja det faktiska beteendet som en individ kommer att utföra, då något kan störa individens avsikt att utföra ett specifikt beteende och personens faktiska beteende.

Push- och pullfaktorerna användas som ett komplement till TRA, detta för att undersöka resebeteenden hos individer. Kommer folk resa trots att det varit en pandemi? Av vilken anledning reser de? Är det för att fly vardagen som varit rådande under pandemin eller för att uppleva nya platser? Det är även intressant vilka destinationer eller attraktioner som är attraktiva trots att det har varit en pandemi. Vilka är dragningskrafterna och hur starka är dem?

3. Metod

Kapitel tre behandlar studiens metodval, i form av forskningsdesign, urval och genomförande. Detta följer av riktlinjerna kring etik, trovärdighet och äkthet. Kapitel avslutas med ett operationaliseringsschema.

3.1 Forskningsdesign

För studien är det intressant att studera förändrade reseattityder efter en pandemi, därmed söks ett perspektiv utifrån potentiella resenärer. Detta är intressant då en attityd inte är ett faktiskt ting, utan snarare ett beredskapstillstånd hos en individ. Därav är den valda metoden av ett kvalitativt forskningskaraktärsdrag.

Bryman och Bell (2017) förklarar att en kvalitativ forskning är när fokuset ligger på ord, medan en kvantitativ forskning är mer baserad på siffror. Dock är det oftast mer komplext än så. En kvalitativ forskningsdesign kan även den behandla siffror. Detta gäller också kvantitativ forskning, den behöver inte endast behandla siffror, utan kan handla om att kvantifiera andra olika faktorer.

Forskningen som görs i studien handlar om att undersöka om hur resenärers resebeteenden internationellt kan komma att förändras efter en pandemi. Detta nyanseras av en kvalitativ ansats, som har sin grund i att söka en djupare förståelse inom ett ämne. Vidare har detta genomförts med hjälp av semi-strukturerade intervjuer. Dessa intervjuer har lett till ett gynnsamt samspel mellan intervjupersonen och respondenten, vilket är viktigt för att få den förståelse som efterfrågas. Intervjuerna kunde dock inte ske på det sättet att intervjupersonerna var i samma fysiska rum som respondenten, på grund av den rådande situationen med covid-19 som pågick under studiens gång. Trots detta fick intervjupersonerna, genom denna forskningsmetod, en god förståelse kring respondentens tankar och känslor (Bryman & Bell, 2017).

Intervjuerna har skapats genom de valda teorierna till uppsatsen. Intervjuguiden har alltså fått sina frågor genom valda teman som hittats i teorierna. Detta kallas för en *deduktiv ansats*. Enligt Andersen (2012) är deduktion när forskare utifrån teorier undersöker det insamlade materialet som inkommit för att hitta struktur bland de olika svaren.

3.1.2 Semi-strukturerade intervjuer

Som datainsamlingsmetod för denna studie, har semi-strukturerade intervjuer genomförts. Dessa intervjuer har utförts digitalt, via telefonsamtal med video samt med Zoom på internet. Zoom är ett e-verktyg för att genomföra digitala möten med hjälp av internet (Zoom, u.å). Detta på grund av omständigheterna i samhället nämnt ovan, då det finns restriktioner på att undvika att träffa människor så mycket som möjligt och hålla avstånd (Folkhälsomyndigheten, 2020). Därav togs beslutet att ha samtalen digitalt, med video för att rekonstruera ett så verkligt ögonblick med respondenterna som möjligt. Intervjuerna baserades på en intervjuguide (se bilaga 1). Denna intervjuguide var utformad efter de valda teorierna för studien. Således försäkrades det att samla in den information som

krävs för att besvara de valda frågeställningarna. Vidare innebar valet av semistrukturerade intervjuer att var gjord intervjuguiden med frågeteman. Genom frågeteman fanns utrymme för andra frågor eller följdfrågor, samt att respondenten har tillfälle att svara fritt (Bryman & Bell, 2017). Varje tema är kopplat till en parameter i någon av teorierna.

3.2 Urval

Respondenterna till studien är från mindre och stora städer från södra till mellersta Sverige. Respondenternas åldrar varierar mellan 18 år - 57 år. Antalet respondenter är 18. Storleken på urvalet grundar sig på en övertygelse om teoretisk mättnad som uppkom efter den artonde intervjun. Bryman och Bell (2017) beskriver att när samma karaktär av svar förekommer och inga nya koder påträffas uppstår en teoretisk mättnad.

Urvalet för samtliga intervjuer innefattar tre olika slag: målstyrt urval, bekvämlighetsurval samt snöbollsurval. Bekvämlighetsurval är den kategori som använts i störst utsträckning för urvalet. Bryman och Bell (2017) menar att ett bekvämlighetsurval innebär att välja individer som finns till hands och tillgängliga för forskarna eller författarna av studien. Ett val av bekvämlighetsurval gjordes då förutsättningarna var begränsade för möjligheten att komma i kontakt med individer som anses vara potentiella resenärer. I detta fall innebar det att det bekvämlighetsurval till studien grundar sig i personer som är bekanta till författarna, som även hade möjlighet att medverka i studien. Detta urval grundar sig också på en önskan om att nå respondenter i olika åldrar, för att åstadkomma ett brett urval från ett demografiskt perspektiv.

Ett målstyrt urval är enligt Bryman och Bell (2017) när det finns vissa kriterier som önskas uppnås i urvalet. Detta urval kan därmed klassas som ett icke-sannolikhetsbaserat urval. I denna studie var urvalet målstyrt i den mån att det fanns en vilja om att nå ut till respondenter som har ett intresse för att resa och har rest internationellt tidigare. Urvalet för studien har alltså valts ut för att de anses ha de kvalifikationerna som söktes för att nå syftet med forskningen och besvara forskningsfrågorna (Bryman & Bell, 2017).

Urvalet baseras även på ett snöbollsurval, vilket i denna studie innebar att de individer vi kontaktat i vår närhet, länkade oss sedan vidare till deras bekanta. Snöbollsurval kan därmed liknas vid när respondenter som intervjuats, rekommenderas deras vänner eller bekanta för ytterligare intervjuer (Bryman & Bell, 2017). Inom kvalitativ forskning klassas ett snöbollsurval som både ett målstyrt urval men också bekvämlighetsurval (Bryman & Bell, 2017)

Respondenter:

Namn (fingerade namn, då alla respondenter är anonyma)	Namn (fingerade namn, då alla respondenter är anonyma)
Kerstin	Ella
Fredrik	Ylva
Kalle	Lucas
Alice	Elias
Ebba	Nils
Johanna	Sandra
Linnea	Olivia
Vera	Scott
Emma	Wilma

3.3 Genomförande

Som uppstart till intervjuprocessen genomfördes en pilotstudie onsdagen 8 april 2020. Respondenten var en person som fanns nära till hands under det tillfället. Detta för att testa hur mycket material som utvinns av de planerade frågorna som tänkt användas, samt om det behövde kompletteras med fler frågor. Efter pilotstudien konstaterades det att ett tillägg behövdes på två frågor för att göra intervjuguiden mer uttömmande.

Intervjuerna ägde rum under vecka 16 och 17 våren år 2020. Vid respektive intervjutillfälle deltog tre personer. En person agerade intervjuare och ansvarade för att ställa frågorna, samtidigt som en förde dokumentation medan den tredje personen, som är respondenten, närvarade digitalt och besvarade frågorna. Intervjuare och antecknare befann sig på Södertörns högskola, i ett grupprum som bokats för en lugn miljö. Därmed var varje intervjutillfälle för intervjuare och antecknare i en tyst miljö. Intervjuare och antecknare kunde inte styra hur miljön var hos respondenten, då det var telefonintervjuer med video. Varje intervju varade i ungefär 30 minuter.

Då kvalitativa intervjuer är en metod som kräver ansvar för alla medverkande valdes det att ta hänsyn till respondenternas önskemål om tid (Holme & Solvang, 1997). Därav utformades ett schema om hur veckorna med intervjuerna skulle se ut rent tidsmässigt, för att tillgodose varje respondents önskan om tid och dag.

3.3.1 Bearbetning av intervjuerna

Anteckningar har utförts under intervjuerna. De anteckningar som gjordes under själva intervjuernas gång gav den information som krävdes. Ingen ljudinspelning har alltså gjorts av samtalen. För att bearbeta, behärska och koda datan, valde vi att läsa igenom alla anteckningar som fördes under varje intervju. Detta upprepades en andra gång för att försäkra oss om att data inte gått förlorat eller missats. För att koda intervjuerna skrevs de ut i pappersformat, sedan användes olika färger för att färglägga de meningar, benämningar eller ord som respondenterna uttryckte för att tilldela dem olika kategorisymboler. Kategorisymbolerna är skapade utifrån de valda teman som studien presenterar i operationaliseringen. Detta för att enkelt koda och sedan analysera (Gorden, Skills, Itasca & Peacock, 1998).

3.4 Etik

Under datainsamlingens gång har de etiska regler som finns följts kring hur forskning skall utövas. Detta innebär att områden såsom samtycke, integritet, negativa effekter, frivillighet till medverkan, anonymitet samt konfidentialitet skall täckas. Då studien syftar till att undersöka resebeteenden och attityder efter en pandemi har det därför tillämpats en anonymitet på alla respondenter. Detta då det är deras svar är det intressanta. Studien följer även de krav som specificeras enligt Södertörns högskola om GDPR. Detta innebär att de uppgifter som respondenterna har lämnat samtycke till endast är det som har behandlats i studien. Samtliga respondenter är anonyma med fingerade namn.

Vid frågan om respondenternas samtycke till medverkan i studien, blev samtliga informerade om vad uppsatsen handlar om. Informationen innehöll således vilka ämnen som intervjun berör, samt hur dess svar tillämpas i studien. Respondenterna var informerade om möjligheten att tacka nej till att medverka i studien. Vid frågan om medverkan blev respondenterna även informerade om valet att vara anonym, vilket tillika ställdes innan intervjun startade. Detta för att försäkra att valet till anonymitet var möjligt. Däremot kom valet att hålla alla respondenter anonyma, då det är deras svar som efterfrågas. Respondenterna fick även information om att svaren de ger endast kommer användas till uppsatsens forskning och inget annat.

En samtyckesblankett skickades till respondenterna individuellt per mejl innehållande information om ovanstående punkter. Blanketten skickas via mejl då inga fysiska intervjuer utförts som nämnt tidigare. Samtliga respondenter besvarade mejlet om samtycke till att medverka i studien samt vilka uppgifter de önskade att lämna.

Detta styrks av Bryman och Bell (2017). De har delat upp etik inom uppsatsskrivande till fem principer enligt följande:

- *Informationskravet*
- *Samtyckeskravet*
- *Konfidentialitets- och anonymitetskrav*
- *Nyttjandekravet*
- *Falska förespeglingar*

3.5. Trovärdighet och äkthet

För att bedöma en studie kan dess reliabilitet och validitet granskas enligt Bryman och Bell (2017). Däremot föreslås andra grundläggande kriterier vid bedömning av kvalitativ forskning. För att bedöma en kvalitativ studie används därmed begreppen trovärdighet och äkthet (Bryman & Bell, 2017).

3.5.1 Trovärdighet

Under studiens gång har det tagits hänsyn till riktlinjerna om trovärdighet. Trovärdighet i forskning inom kvalitativa studier är något som bör tas i beaktning, då det finns en strävan mot att uppnå den absoluta sanningen.

Studien har följt de olika regler som finns om trovärdighet under undersökningens gång, samt att studiens resultat skall rapporteras till de respondenter som medverkat om de efterfrågar att se resultatet. Studien är inte överförbar, detta då det hade krävts fler respondenter.

Forskningen är således inte heller överförbar till andra situationer eller miljöer. Kvalitativ forskning tenderar att gå på djupet av en fråga, vilket sker med hjälp av ett färre antal deltagande respondenter. Studien är däremot möjlig att göra om på nytt, då studien redovisar varje moment tydligt. För att nå resultatet om slutsatsen har tillvägagångssättet beskrivits genom hela processen. Detta gäller dock endast om samma 18 intervjupersoner deltar i studien igen. Däremot, om 18 nya individer medverkar kan resultatet tänkas vara annorlunda. Slutligen har datainsamlingen inte styrts av författarnas egna tankar och åsikter. Detta resulterar i att resultatet till studien alltså kan bekräfta uppsatsen.

De ovanstående resonemangen samspelar med Bryman och Bells (2017) kriterier om trovärdighet:

- *Tillförlitlighet*
- *Överförbarhet*
- *Pålitlighet*
- *Konfirmering eller bekräftelse*

3.5.2 Äkthet

Det finns kriterier inom äkthet för att sammanföra en pålitlig studie av ärlighet eller autenticitet. Dessutom är det ett krav inom kvalitativ forskning att riktlinjer kring äkthet följs. Detta är ett komplement till trovärdighetsprinciperna. Dessa riktlinjer har följts genom att respondenternas olika åsikter presenteras på ett rättvist sätt i studiens analys samt resultat.

En del respondenter har uttryckt sina tankar och åsikter väl, vilket kan leda till att dessa respondenters namn nämns i större utsträckning i studien. Detta då argumenten bekräftas av andra respondenter som valt att använda andra ord, men med samma innebörd. Detta innebär dock inte att övriga respondenter inte tas hänsyn till eller räknas med i studien. Alla respondenter som deltagit har svarat på ett individuellt sätt. Vidare har respondenterna förhoppningsvis fått en större och bättre förståelse för den sociala situation de befinner sig i,

genom denna studie som de bidragit till. Då respondenterna har startat en tankegång kring hur de själva resonerar kring resande generellt och resande efter pandemin.

Fortsättningsvis erbjuds respondenterna en bredare bild av hur andra personer beter sig som befinner sig i den sociala miljön. Detta då samtliga som deltagit i studien får ta del av studien och dess resultat om de finner det intressant. Dessutom kan undersökningen bidra till att respondenternas uppfattning om den rådande situationen förändras, då respondenterna kan välja själva hur de vill resa efter pandemin. Respondenterna har även möjlighet att lämna studien och återkalla sin medverkan medan undersökningen fortfarande pågår. Slutligen har respondenterna dessutom när som helst under studiens gång möjlighet att återuppta kontakten om de vill revidera sina svar alternativt dra ur sin medverkan i studien.

De äkthetskriterier som valts att följas under studien baseras på av Lincoln & Gubas (1985) kriterier för äkthet:

- *Rättvis bild*
- *Ontologisk autenticitet*
- *Pedagogisk autenticitet*
- *Katalytisk autenticitet*
- *Taktisk autenticitet*

3.6 Metodkritik

De personer som blivit tillfrågade att medverka i studien var jämnt fördelade mellan män och kvinnor. Dock var det fler kvinnor än män som valt att delta för en intervju. Urvalet av respondenter är därför inte jämnt fördelat över kön, då det är sex män och tolv kvinnor som deltagit i studien. Denna parameter är emellertid något som valts att inte analyseras eller tas hänsyn till, därav togs beslut om att inte ha fokus på kön.

En annan faktor som kan ses som kritik i metoden är formatet av den andra frågan i intervjuguiden. Det uppstod en del förvirring kring denna fråga som handlar om konsekvenser, under vissa intervjuer. Detta då vissa respondenter inte förstod frågan, medan en annan del respondenter tolkade den på olika sätt. Efter att innebörden av frågan förklarats erhöles ändå svar från varje respondent som kunde användas.

Efter att intervjuerna var avslutade upptäcktes att det eventuellt varit till studiens fördel att skicka frågorna i förväg. Detta då respondenterna i sådant fall haft möjlighet att tänka igenom sina åsikter och känslor kring ämnet mer, som i sin tur möjligen givit resultat av ytterligare mer utförliga svar. Det finns förvisso en risk med att skicka frågorna i förväg, i att spontana tankar och känslor som respondenten har kring ämnet kan försvinna under intervjun.

Då intervjuerna var av icke-fysisk närvaro var möjligheten begränsad att styra över att respondenterna befann sig i en lugn miljö. Däremot var det till fördel att genomföra videotelefonintervjuer, då det gav en bättre uppfattning om att respondenten var insatt i intervjun och ansiktsuttryck kunde läsas av.

En sista metodkritik är att de teman som har valts ut till operationaliseringen kanske inte överensstämmer med vad teorin syftar till. Detta har försökts undvikas genom att läsa artiklarna

3.7 Operationalisering

Tema	Teori	Del av teori
Resa efter pandemin	TRA	Valt beteende
Konsekvenser	TRA	Subjektiv norm/Beteendeavsikt/Valt beteende
Val av destination	TRA Push/Pull	Valt beteende + Pull
Tidsperspektiv för framtida resande	TRA	Subjektiv norm/Valt beteende
Personliga inställningar	TRA	Individuella attityder
Påtryckningar från samhället	TRA	Subjektiv norm
Motiv till resa	Push/Pull	Push
Resor att undvika	TRA	Individuella attityder

Dessa teman är utvalda från de befintliga teorierna, som sedan applicerats på datainsamlingen till studien. Teorierna har brutits ned till de begrepp i olika dimensioner, för att sedan ta ställning till vad som är relevant till denna studie. Den insamlade datan till denna studie är i textform, detta gör också att sortering av olika begrepp i de valda teorierna kan kategoriseras ihop med de begrepp som respondenterna har använt. Detta kommer sedan kunna visa på relationer mellan vad teorierna och respondenterna har valt att beskriva. Detta menar Andersen (2012) är en operationalisering.

4. Empiri

Detta avsnitt behandlar svaren på intervjufrågorna som är den insamlade datan. Kapitlet är utformat utifrån de valda teorierna och de teman som användes vid utformningen av operationaliseringen.

Att resa efter pandemin

Alla respondenter uppger att de absolut kan tänka sig att resa efter pandemin. Sandra förklarar att hon känner sig mer säker på att resa när samhället har börjat stabilisera sig mer. Nils förklarar också att han upplever att det känns ofrånkomligt att resa. Scott och Fredrik berättar att de längtar efter att resa efter pandemin. En del respondenter förklarar att de är i större behov av att resa än vad andra respondenter menar. Detta då de arbetar i ett annat land, eller på grund av att deras partner är bosatt i ett annat land. Elias förklarar att han alltid kommer att vilja resa. Kalle berättar att han vill resa efter pandemin, och han förklarar att han tänker att det är viktigt med ett kulturellt utbyte. Respondenterna kan alltså tänka sig att resa igen, men en del respondenter nämner faktorer som eventuellt skulle leda till att de väljer att inte resa. De ställer därmed krav på situationen i fråga hur omständigheterna utvecklas i framtiden, vilket beskrivs under nästkommande kategori om konsekvenser nedan.

Konsekvenser

Konsekvenser innefattar aspekter för respondenterna som eventuellt kan göra att de väljer att inte resa iväg. Linnea berättar att hon tänker på konsekvenser som rör henne själv, exempelvis om hon åker utanför Sverige riskerar hon att fastna där om det skulle komma en ny våg av covid-19. Detta kan likställas med vad Wilma och Fredrik menar på. Olivia förklarar att om hon inte kan resa kommer hon inte kunna träffa sin familj, som bor i en annan stad. Kerstin berättar att det finns en risk med att resa då hon arbetar inom vården, och då finns risken att smitta andra. Emma, tillsammans med många andra respondenter, förklarar att hon kommer tänka mer på hygien i framtida resor. Alice uppger att hon tror att man kommer bli mer ifrågasatt om man väljer att resa hädanefter, samt att hon själv är lättpåverkad av andras åsikter.

Vera berättar att hon tror att det kommer vara dyrare att resa efter pandemin, vilket är en konsekvens som gör att hon inte kommer resa i samma utsträckning som innan. Däremot berättar Vera också att själva smittan i sig är hon inte orolig för när hon åker och den är därför inte något som kommer påverka hennes framtida resor. Elias förklarar att han tror att han kommer bli mer selektiv och inte resa till platser där ett stort antal människor träffar varandra, exempelvis karnevalen i Rio de Janeiro i Brasilien. Vidare berättar Elias att svenska kronan blir ännu svagare nu, vilket gör att han väljer bort länder där han får minst värde för pengarna. Ylva berättar att hon tagit del av spekulationer som handlat om att euron kan komma att gå upp efter pandemin, vilket ger konsekvenser för henne som vill resa i Europa. Johanna uppger att hon är rädd för att många lågprisbolag inom flygbranschen kan gått i konkurs innan pandemins slut, vilket gör att blir dyrare att resa. Även Kalle instämmer med att han tror att det kommer bli dyrare att resa efter pandemin, då det finns en risk att länder har det svårt ekonomiskt på grund av pandemin.

Scott tror däremot motsatsen. Han berättar att han tror att det kommer bli billigare att resa efter pandemin, då utbudet kanske kommer vara högre än efterfrågan, vilket gör att han kommer resa när pandemin är över.

Val av destination

Alice berättar att hon inte kommer att vilja resa runt till olika länder som hon velat gjort tidigare. Hon nämner även att hon tror att det är en övergångsperiod, att man kommer att glömma det tänket sedan. Vidare berättar Alice att hon kommer att resa till Kina på grund av att hon var bosatt där innan pandemin, och vill resa tillbaka för arbetssyfte och boendesituation.

Det var många respondenter som berättade att de på kort sikt kommer föredra resor i Sverige. Exempelvis Sandra berättar att hon under den kommande sommaren endast kommer utvärdera alternativ som finns i Sverige. Nils förklarar att resor inom Sverige och Europa är något han kommer uppskatta mer. Nils och många andra respondenter påpekar att det tidigare har varit lätt att ta sig till länder som ligger på andra sidan jorden, och att detta inte längre lockar dem. Wilma säger att det känns bäst att åka inom Europa nu, vilket andra respondenter håller med om.

Lucas och även Ylva förklarar att de vill åka till Spanien, trots att Spanien är ett av de länder som är mest drabbat av viruset. Däremot inte direkt efter att pandemin är över. Både Emma och Ebba berättar att de är intresserade av Italien, trots att även Italien har varit hårt drabbat av pandemin har detta inte ändrat deras inställning då de var intresserade av Italien innan pandemin bröt ut.

Ella berättar att hon har ett fortsatt intresse för platser som har sol och värme, vilket Vera och Kerstin instämmer med. Johanna, Scott och Fredrik berättar att de kan tänka sig att åka till vilket ställe som helst som tidigare har lockat dem. Elias förklarar att hans spontana tanke är att han skulle välja mer privata hotell som ligger lite avskilt från civilisationen, och även uppskatta landsbygden mer. Vidare fortsätter Elias att det fortfarande är solsemester som är i fokus i länder som Spanien, Thailand och Grekland.

Tidsperspektiv för framtida resande

Respondenterna har olika tankar kring att resa efter pandemin. Linnea berättar att hon skulle vänta i ett halvår med solsemester, vilket Vera och Ella instämmer med. Linnea fortsätter berätta att samtidigt kommer hon att åka till sin partner som bor i ett annat land så fort möjligheten uppstår. Nils och Lucas förklarar att de kan tänka sig att åka en månad efter pandemin bara för att vara säker på att den är över. Sandra menar på att hon vill vänta tills andra personer börjat resa, och att hon inte tänker åka när andra länder fortfarande sitter i karantän eller har stängda gränser. Detta kan likställas med vad Olivia, Wilma och Vera svarade. Johanna håller inte med om detta utan hon kan tänka sig att åka till de platser som har öppnat sina gränser trots att andra länder som hon inte ska besöka fortfarande har stängda gränser. Hon berättar att ungefär två månader efter att Utrikesdepartementet (UD) har tagit bort sin avrådan kan hon tänka sig att resa.

Kerstin berättar att hon kan tänka sig att resa inom Sverige snabbare än internationellt. Emma berättar att så fort andra länder öppnar gränserna vill hon resa. Scott och Fredrik säger även att de vill resa så fort svenska myndigheter säger att man kan resa. Kalle berättar att han lutar på UD och kan därför tänka sig att resa på en gång när deras avrådan är borta. Ylva instämmer med detta då hon har ett semesterboende i Spanien.

Elias tror att han kommer resa mer inom Sverige när UD har tagit bort sin avrådan, men att han ändå kan tänka sig att vänta lite med internationella resor i ungefär två månader. Alice känner egentligen inte att hon vill resa för nöjes skulde efter pandemin på ett tag, men då hon var bosatt i Kina innan pandemin bröt ut vill hon av det skälet tillbaka till Kina nu. Hon reser därför på grund av hennes boendesituation, då hennes fasta bostad vanligtvis är i Kina.

Personliga inställningar

Sandra, Olivia, Ebba, Wilma, Lucas, Ella och Ylva menar att den personliga inställningen till resande efter pandemin kommer att handla om hygien som en påverkande faktor. Bland annat förklarar Sandra detta med att hon kommer tänka på att tvätta händerna mer än normalt och även tänka på vad hon äter. Lucas ger exemplet att han inte kommer äta med händerna under framtida resor. Ebba förklarar att det handlar om eget ansvar att inte resa när man är sjuk. Wilma har också påpekat hygien, men hon menar att i övrigt har hennes tankar kring resande inte förändrats så mycket mer.

Alice förklarar att hon kommer tänka över resor som sker brett och vilt världen över. Hon resonerar också kring miljön, att miljötänket kommer vara en stor faktor kring resande i framtiden. Då hon menar att det redan nu finns stora skillnader hur miljön förändrats positivt i och med att resandet minskats under covid-19 pandemin. Denna tanke kring miljön är något som många av våra respondenter har talat om som en viktig faktor till att inte resa allt för långa sträckor. Bland annat berättar Elias att han hade gärna sett att det hade kommit bättre tåg som kan ta honom runt i Europa, för att hjälpa miljön. Kalle instämmer med att miljön är en viktig aspekt, och berättar att han kommer åka mer tåg efter pandemin. Sandra, Linnea, Elias och Nils bekräftar att de kommer att uppskatta resor på hemmaplan mer hädanefter, det vill säga resor inom Sverige. Både Nils och Kerstin påpekar att under pandemin har de tänkt kring hur nödvändigt det verkligen är att resa, både gällande miljö och ekonomi, och tror att dessa tankar kommer de ha med sig efter pandemin.

Emma menar att hon inte kommer tänka annorlunda från tidigare resor, däremot hoppas hon att andra personer reser mindre. Johanna förklarar att i och med att resande kommer börja igen när pandemin är över ser hon inga konstigheter i själva resandet i sig. Detta kan likställas med vad Fredrik säger och han förklarar också att han var mer orolig i början av pandemin, men ju längre tiden gick desto mindre orolig blev han. Scott påpekar också miljön, men precis som Johanna och Fredrik kommer han inte heller ändra sin inställning då han tidigare har tänkt på miljön när han rest.

Elias är ensam om att förklara att han kommer tänka mer kring reseförsäkringar, och då att American Express är ett bättre alternativ än exempelvis MasterCard, som inte erbjuder reseförsäkringar.

Påtryckningar från samhället

Linnea uppger att om hon skulle känna påtryckningar från samhället eller vänner/familj beror det på vart hon skulle resa. Då hon har ett starkt behov att ta sig till ett annat land, skulle hennes familj inte kunna påverka henne i det beslutet, men hon skulle bli påverkad vad familjen tycker gällande andra resor, såsom rena nöjesresor. Lucas, Ylva, Alice och Johanna berättar att de lyssnar och blir påverkade av vad deras familjer tycker. Kalle förklarar att han främst lyssnar på vad hans vänner tycker.

Sandra berättar att hon inte kommer börja att resa förrän andra gör det, att hon blir påverkad av andras åsikter just nu. Olivia instämmer med detta och säger att hon styrs främst av samhället och inte hennes egna preferenser. Nils berättar att han tror att det kommer bli mycket skambeläggning angående att resa. Denna skambeläggning menar han kommer från vänner och familj som har åsikter om huruvida resande är nödvändigt eller inte. Emma och Elias menar på att de känner sig lite påverkade i den mån att det kan uppfattas oansvarigt att resa.

Ebba, Kerstin, Wilma, Vera, Ella och Scott förklarar att de inte känner påtryckningar från samhället, då de menar att de endast lyssnar på de rekommendationer som kommer från UD eller andra myndigheter. Även om deras familj skulle säga att det inte var bra att resa hade de ändå gjort det. Fredrik och Ebba berättar att de instämmer med detta, men förklarar också att om ingen hade velat följa med på resan hade detta påverkat dem.

Motiv till resa

Det är många respondenter som berättar att de vill resa nu då de anser att de känner abstinens för att resa nu när det inte går. Bland annat Emma, Ebba och Scott förklarar att de vill resa nu mer än någonsin på grund av vetskapen att det inte går. Fredrik håller med och förklarar att han vill resa för att han känner sig instängd nu under pandemin, Även Sandra berättar att det kryper i kroppen och att hon har ett stort reseintresse i grunden. Elias tror att det är viktigt att få ett miljöombyte nu när det inte går att resa, och att motivet till att resa är starkare nu än någonsin. Han menar även att det är en självuppfyllande grej.

Olivia vill främst resa inom Sverige för att träffa nära och kära, vilket även Emma, Kerstin och Nils instämmer med. Emma menar på att det är en nödvändighet att träffa människor man älskar och därav resa till dem. Elias håller också med om detta och förklarar att han vill hålla kontakt med familj och vänner som inte bor nära honom. Johanna menar också på att hon vill resa för att hälsa på nära och kära som bor i på olika platser utanför Sverige.

Ebba, Sandra, Linnea, Emma, Kalle och Elias berättar att ett av deras främsta resemotiv är att resa för att upptäcka nya platser. Sandra förklarar det med att hon vill ut och se nya saker och

få nya intryck. Linnea och Ebba trycker extra mycket på kulturavseendet. Vera och Linnea berättar även att en del av resemotivet är för att äta gott.

Scott berättar att han vill på sol- och badsemester, vilket både Vera, Kerstin, Kalle och Ella håller med. En del respondenter menar att sol- och badsemester är samma som avkoppling. Detta instämmer inte Ebba med. Hon menar däremot att när hon åker iväg gör hon detta för att få avkoppling. Ylva känner även hon att hon vill resa iväg för att få avkoppling.

En del respondenter berättar att de åker iväg för andra syften än en semester. Bland annat Linnea förklarar att hon reser en del inom arbetet, vilket även Lucas gör för att kunna träffa kunder och leverantörer som finns i andra länder. Scott förklarar att han åker iväg inom idrotten, för att spela fotboll i andra länder.

Resor att undvika

Endast Alice, Kalle och Lucas uttryckte att de vill resa till Kina efter pandemin. Tretton av respondenterna uppgav att de mer eller mindre kommer att hålla avstånd från att resa till Kina. Johanna berättar att hon inte kommer hoppa på första bästa flyg till Wuhan. Däremot nämner inte Elias och Linnea Kina som ett land de inte vill besöka. En del respondenter berättar att de förmodligen kommer att vara avhållsamma från Asien.

Det är många respondenter som berättar att de kommer välja bort platser där det finns mycket folk, bland annat berättar Ylva att hon kommer undvika stora folksamlingar. Elias berättar också att han kommer undvika event som drar till sig stora folksamlingar, till exempel karnevalen i Rio de Janeiro. Olivia förklarar också att en solsemester längs kusten känns mer oskyldigt än en storstad, likaså en kryssning som består av stora folksamlingar. Däremot berättar Ebba och Linnea att de inte kommer åka på en sol- och badsemester. Fredrik förklarar att en skidresa till Italien inte lockar, att han har en dålig känsla kring det då det var där allt började i Europa.

Nio av respondenterna beskriver att de inte vill åka på en kryssningsresa efter pandemin. De flesta av dessa menar även på att de inte hade utfört en sådan resa innan pandemin heller. Samtidigt förklarar en del, exempelvis Sandra förklarar att det känns läskigt att vara instängd på en och samma plats. Linnea bekräftar detta och menar på att det känns säkrare att befinna sig på fastlandet.

Alice och Nils berättar att de skulle undvika att åka till flera platser under en kort tid, exempelvis berättar Nils att han skulle undvika en backpacking-resa.

5. Analys

Kapitel fem är strukturerat med ordningsföljd utefter de åtta teman studien behandlar, likt enligt föregående kapitel. En analys ges angående resande efter pandemin och vilka konsekvenserna är. Komponenterna analyseras efter de valda teorierna, TRA samt push- och pullfaktorerna tillsammans med tidigare forskning som presenterats i problemformuleringen.

Att resa efter pandemin

Då samtliga respondenters attityder tyder på att de kan tänka sig att resa efter pandemin är deras valda beteende att de kommer resa. Detta stämmer överens med Fishbein och Ajzens (1975) teori om att individers attityder gentemot ett fenomen, kan förutspå utgången av deras beteende. Då covid-19 är en pandemi som pågår under studiens gång och därmed nära i minnet för respondenterna, visar det på att trots det faktum att pandemin är nära i minnet kommer respondenterna ändå att resa i framtiden (Peter & Olson, 2005). Att respondenternas attityder visar att de kan tänka sig att resa igen pekar även på att respondenterna i största utsträckning har en vilja att resa, och denna vilja väger tyngre än att inte resa. Däremot uppger en del respondenter konsekvenser i och med framtida resande som skulle leda till att inte resa iväg. Dock är det första svaret - ja, utan mindre tvekan för samtliga respondenter. Deras attityd är således en relativt stark vilja om att vilja resa iväg efter pandemin. Precis som Kim, Lee och Yoon (2015) menar på att attityder leder till ett beteende, kan detta liknas vid att respondenterna till studien har positiva attityder gentemot att resa internationellt efter pandemin. Samtidigt, om de negativa konsekvenserna i framtida resande tar över leder det till negativa attityder som i sin tur leder till ett *valt beteende* i TRA att inte resa.

Konsekvenser

De olika konsekvenserna som påverkar respondenternas attityder och leder till det valda beteendet varierar. Det som dock påträffas är att många respondenter funderar kring konsekvenserna som samhället påverkas av, mer än konsekvenserna som kommer av viruset i sig, såsom medicinska eller sjukdomliga konsekvenser. De samhällseliga konsekvenserna är bland annat faktorer såsom ekonomiska, Vera menar på att det kommer bli dyrare att resa efter covid-19. Detta gör att hennes attityd ger indikation på att tänka mer kring sitt beteende att resa, vilket även Elias, Kalle och Ylva instämmer med då de tror att svenska kronan kommer bli svag och att euron kommer gå upp. Dessa konsekvenser kan eventuellt påverka *beteendeavsikten* i TRA, då attityden kan förändras när individen reflekterar över ett *valt beteende*. I samma kontext menar Scott att han tror att det kommer vara billigare att resa senare, då utbudet kommer vara högre än efterfrågan. Detta gör att hans vilja att resa stärks ännu mer. Vilket tyder på att hans attityd skulle leda honom vidare i processen till ett *valt beteende* att resa internationellt enligt TRA. Alice berättar att hon blir lättpåverkad av familjens åsikter, vilket leder till en konsekvens i att hon eventuellt inte skulle resa, tyder på att *subjektiva normer* för henne väger tungt i attitydsprocessen.

En del respondenter uttrycker att de är rädda för en ytterligare våg av covid-19, vilket gör att de väntar med att resa, vilket kan liknas vid att både *information* enligt Sanderson (2010) och förändring av *miljön* (Sussmann & Ünel, 1999) påverkar en människas attityd gentemot ett fenomen. Samtidigt har dessa respondenter uttryckt en och rädsla för risken att fastna i andra

länder, vilket kan liknas vid de länder som stänger sina gränser för tillfället, som Peter och Olson (2005) menar på att det man har nära i minnet har man lättare för att ha en attityd gentemot. Andra respondenter uppgav personliga konsekvenser som påverkar deras attityd mot det *valda beteendet*, som Olivia att inte kunna träffa sin familj. Detta gör också att behovet av att resa stärks, vilket kan liknas vid faktorer som okontrollerat påverkar ett beteende i TRA. Likaså Kerstin som arbetar inom vården, uppger att konsekvensen för henne att riskera att bli smittad är stor, då detta skulle påverka hennes arbete negativt. Detta kan även liknas vid en okontrollerbar faktor som leder till att inte resa iväg.

Det är tydligt att konsekvenserna kring det valda beteendet gör att attityden kan ändras och i sin tur också det valda beteendet. Detta stämmer alltså överens med Fishbein och Ajzens (1975) teori, att konsekvenserna till det valda beteendet påverkar attityderna gentemot det som i sin tur påverkar det valda beslutet. Dessa tankar kring konsekvenser visar också att respondenterna skapat sina attityder genom att noga tänka över de olika konsekvenserna som kommer av att resa internationellt (Peter & Olson, 2005).

Val av destination

De destinationer som respondenterna har berättat att de vill resa till och således har positiva attityder gentemot, visar att de har tänkt på de konsekvenser som uppstår vid beslutet, som alltså Fishbein och Ajzen (1975) visar på i TRA. Då resor i Sverige är av hög prioritet bland vissa respondenter, tyder detta på att de har analyserat konsekvenserna kring att resa internationellt, och därför kommer välja bort dessa på kort sikt. Det tänket finns även hos de respondenter som menar på att de kommer åka på resor bland länder som ligger nära Sverige eller i Europa. Detta stämmer överens med vad Ajzen (2005) beskriver som logiskt tänkande, då Europa ligger geografiskt närmare än vad till exempel Kina gör. Däremot har Europa varit epicentrum för pandemin, vilket även motsäger detta logiska tänkande. Dock verkar Europa upplevas som en säkrare plats för respondenterna, vilket kan kopplas ihop med faktorn *pull-faktorn: säkerhet och miljö*. Detta stämmer även överens med vad Kim, Lee och Yoon (2015) menar med relationen mellan attityd, konsekvens och valt beteende.

Två respondenter som berättat om deras längtan till Italien, indikerar på att *pull-faktorn* för dem till Italien är stark och således deras attityd till att resa till landet. Detta avgör för att deras *valda beteende* i TRA blir att resa till just Italien. Två andra respondenter berättar likaså om deras vilja om att resa till Spanien, vilket kan kopplas ihop med *pull-faktorn: turistfaciliteter* då de har lätt att ta sig till destinationen i form av en tillgång till boendesituation på platsen. Alice, som berättat att hon måste resa tillbaka till Kina på grund av boendesituationen hon har där, kan liknas vid en okontrollerbar faktor som leder till ett *valt beteende*. Vidare kan de respondenter som uppger att de har positiva attityder gentemot att åka till platser som har sol och bad tillgängligt, kopplas till *pull-faktorn: säkerhet och miljö* som innefattar att väder bland annat. Elias som vill välja mer privata hotell en bit ut från civilisationen kan även kopplas till *pull-faktorn: säkerhet och miljö*, då det upplevs vara mer säkert med ett hotell som inte ligger i anslutning till en storstad med mycket människor i detta avseende.

Tidsperspektiv för framtida resande

Respondenterna känner sig mer trygga med att resa inom Sverige inom kortare tid innan de väljer att resa internationellt. Däremot är attityderna angående tidsaspekten mer varierande, gällande när de kan resa internationellt. Respondenterna menar på att de vill resa inom Sverige så fort UD tar bort avrådan, medan internationellt resande kommer ske senare än så. Detta stämmer överens med vad Belleau et al (2007) menar på, att engagemanget att resa är starkt vilket påverkar attityderna och därför väljer respondenterna att resa så fort chansen ges och väljer att resa inom Sverige. Detta innefattar även aspekten *information* som Sanderson (2010) talar om. Det efterfrågas information för respondenterna som avgör inför deras beslut att om resa. Denna information är avgörande för hur deras attityder är gentemot att resa efter pandemin, och då även efter hur lång tid de kan göra det. Sandra som menar att hon kan tänka sig att resa internationellt igen när andra människor börjar göra det, kan identifieras med att *subjektiva normer* i TRA väger tungt i denna kontext.

I och med att alla respondenterna har attityderna att vänta med att resa tills pandemin är över tyder detta på ett logiskt tänkande kring de attityder de har till beteendet, vilket även Ajzen (2005) menar på är en del av attityder. Vidare tyder det faktum att respondenternas olika svar om hur länge de kan tänka sig att vänta med att resa, allt ifrån direkt efter att UD tagit bort avrådan om internationellt resande - till ett halvår efter, tyder på att de följer sina *individuella attityder* i TRA om ett valt beteende att resa internationellt igen.

Personliga inställningar

Det har identifierats tre olika grupper av individuella attityder gentemot resande efter pandemin som är återkommande hos respondenterna: mer fokus på hygien, effekterna på miljön samt en oförändrad personlig inställning. Dessa individuella attityder påverkar det *valda beteendet* i TRA, vilket då stämmer överens med studien av Kim, Lee & Yoon (2015). Detta stämmer dock inte bland de respondenter som har uttryckt att de inte har några individuella attityder kring att resa efter pandemin, då de inte har en förändrad syn på resande sedan innan pandemin. Bland annat har Emma förklarat det med att hon inte kommer förändra sitt beteende, men hoppas att andra personer gör det.

Precis som Sussmann och Ünel (1999) beskriver har *miljön* en betydande faktor på hur attityder förändras, vilket även en av grupperna med respondenter menar på. Det har även uppkommit förändringar i de individuella attityder som är påverkade av effekterna av pandemin. Exempelvis som Kalle menar på att han kommer åka mer tåg efter pandemin då han inte vill bidra till miljöförstöring. En ytterligare intressant aspekt är att Elias är den enda som uttrycker att hans förändrade attityd kommer vara att se över vilka olika typer av reseförsäkringar som erbjuds.

Studien visar att de individuella attityderna som respondenterna har kring resande efter pandemin är starka, detta då alla respondenter har någon slags tanke kring det, oavsett om det är förändrade tankar eller inte. Detta visar på att *interna faktorer*, individens egna attityder, i TRA har en stark påverkan på beslutet om att resa och på valet av destination (Peter & Olson, 2005).

Påtryckningar från samhället

Studien visar att det finns påtryckningar från samhället som påverkar attityderna på olika sätt. Det har även i denna fråga identifierats tre olika grupper: några uttrycker att familj och vänner har en påverkan på beslutet av det valda beteendet, andra menar att det finns en påtryckning från samhället generellt att det inte kommer vara fullt accepterat att resa efter en pandemi, sista gruppen menar att de inte känner påtryckningar eller blir påverkad av någon förutom UD.

Det finns delvis ett samband mellan individuella attityder och påtryckningar från samhället bland respondenterna. Delar av de respondenter som värnar om miljön blir påverkade av samhället på ett eller annat sätt. Bland annat berättar Nils att han syftar till att värna om miljön, samtidigt som han tänker att det kommer vara mycket allmän skambeläggning när det kommer till resande efter pandemin. Att den *subjektiva normen* ändrar attityder vid beslut om beteende stämmer överens med vad Kim, Lee & Yoon (2015) beskriver i TRA.

Den grupp som inte blir påverkad av den *subjektiva normen* i TRA tyder på att de endast ser till sina *individuella attityder* för att närma sig ett *valt beteende* att resa.

Motiv till resa

Behovet av att resa är starkt hos nästan alla respondenter. Detta innebär också att respondenterna har många olika motiv till varför de vill resa internationellt efter pandemin. Elias som berättar att ett motiv till resande handlar om självuppfyllande, kopplas till en av Yousefi och Marzuki (2015) *push-faktor: självförstärkning*. Denna faktor handlar om något som gör att individen känner sig bättre. Till denna faktor kopplas också Sandra och Fredrik bland annat som förklarar att nu när de inte kan resa känner de sig inlåsta och vill ut i världen. Attityderna förändras och detta leder till att behovet att resa stärks ännu mer. En ytterligare aspekt till att de vill resa ännu mer nu är att de vill få nya intryck och se nya platser, vilket många andra respondenter även uppgav som ett behov de har, vilket kopplas till *push-faktorn: nyhet- och kunskapsökning*. Likaså de två respondenter har ett delvis motiv till att resa för att kunna äta gott.

De respondenter som menar på att de vill resa för avkoppling eller sol- och badsemester kategoriseras in i Yousefi och Marzukis (2015) *pushfaktor: vila och avkoppling*, vilket även Sandra och Fredrik kan upplevas tillhöra då de vill fly situationen som är på hemvisten. *Pushfaktorn: självförstärkning* som innefattar att träffa familjen är det många respondenter som nämnt. Framst inom Sverige, men även internationellt. En ny kategori i teorin om push- och pullfaktorer upptäckts i studien, vilket är en aspekt som innefattar *arbete*. Detta då det var en del respondenter som yttrade att de behöver resa internationellt inom arbete eller liknande syften. Detta är inte en kategori som funnits bland tidigare forskning och därför läggs den till i den här studien.

Resor att undvika

Flertalet av respondenterna har uppgett att de vill undvika resor till Kina, vilket kan kopplas till Sussmann och Ünel (1999) syn om förändring av attityder. Det är denna faktor, förändring av *miljön*, som påverkar attityderna och avgör beslutet för dessa respondenter då de inte känner sig säkra på denna destination, vilket skulle kunna grundas på att covid-19 uppstod i Kina, samt att landet har en historia kring *SARS* och ett mörkertal kring antalet registreringar av sjukdomsfall. Detta kan även kopplas till *information* som Sanderson (2010) talar om, dock i detta fall är det bristen på information som gör att respondenterna väljer bort Kina som destination.

Stora folksamlingar och storstäder som även en del respondenter har en attitydförändring gentemot då de uppgett att de kommer att vilja undvika, kopplas till Sanderson (2010) aspekt *information*. I det avseendet att det för närvarande sänds ut information om att det inte får förekomma stora folksamlingar. Samtidigt menar Peter och Olson (2005) att saker som finns närmare i minnet har individer en tendens att ha attityd gentemot, vilket kan vara denna restriktion kring stora folksamlingar.

Likaså för de många respondenter som uppgett att det inte kan tänka sig kryssning som restyp, grundar sig på att de inte upplever att det känns tryggt att vara inlåst bland många människor. Detta kan grunda sig på de nyheter och information som givits om kryssningar och fartyg som varit drabbade under covid-19, där en koppling dras till Sanderson (2010) aspekt hur *information* påverkar och kan förändra attityder. Negativ information har dessutom en starkare påverkan på attityder än positiv information (Ito et al, 1998). De respondenter som uppgett att de hade undvikit en kryssningsresa även innan pandemin, grundar sig på individernas *individuella attityder* i TRA är en stark faktor för hela attitydsprocessen som resulterar i det valda beteendet.

6. Slutsats

Slutsatsen presenteras utifrån attityder och beteenden till resande efter en pandemi, som är det centrala i denna studie. Studien har bidragit till resultatet. I slutsatsen besvaras även syftet och frågeställningarna.

Syftet med studien är att undersöka hur svenska turisters internationella resebeteenden kan komma att påverkas efter en pandemi. Studien visar på att attityder har en påverkande effekt på framtida internationellt resebeteende. Detta har skett på olika sätt: en del har förändrade *individuella attityder* som upplever att den *subjektiva normen* är en påverkande faktor, som i sin tur påverkas av *information* eller *miljö*. Detta stämmer överens med den tidigare forskningen som studien har presenterat. Studien visar att de *individuella attityderna* har större påverkan på attityder gentemot valt beteende än vad den *subjektiva normen* har. I enlighet med den tidigare forskningen visar studien också att attityderna påverkas av konsekvenser som kan uppstå i det valda beteendet som gör att individer sedan omvärderar attityden. De främsta konsekvenserna som har uppstått i samband med pandemin är hur den har påverkat samhället. Detta i form av bland annat en oro för att det kommer bli dyrare att resa och eventuellt svårare rent tillgängligt då semester i Sverige prioriteras mer och fler värnar om miljön och därav reser mindre. Detta har lett till förändrade attityder kring valet av destination och när det anses vara en passande tid att resa internationellt igen, vilket i sin tur har lett till att bland annat Europa har attraktiva destinationer, trots att det är den hårdast drabbade världsdelen. Alltså, precis som den tidigare forskningen har presenterat, gör konsekvenserna av det valda beteendet att attityderna omvärderas.

Ytterligare konsekvenser är de okontrollerbara faktorerna. Det finns faktorer som inte går att påverka, till exempel behovet av att resa hem om personen i fråga är bosatt i ett annat land. Likaså att ha ett arbete där risken för att bli sjuk under en resa är extra allvarlig. Även motivet till att resa internationellt på grund av *arbete*. Detta bör tas i beaktning när det gäller attityder gentemot internationellt framtida resande.

Studien visar att de attityder som skapas under en pandemi påverkar framtida internationellt resande. Dock kan studien inte utvisa om detta är på kort eller endast på lång sikt. Detta då det finns restriktioner kring resande under skrivandets stund, som inte går att förutspå hur länge de kommer finnas.

Det upptäcktes att attityderna som skapats påverkar framtida internationellt resande mer för vissa och mindre eller obetydligt för andra. Däremot finns det ett starkt behov av att resa, som påverkar den *individuella attityden* till internationellt framtida resande. Under studien har tre olika grupper identifierats om attityder som kan påverka internationellt framtida resande, vilket är: (1) Värna mer om miljön efter pandemin, (2) Tänka mer på hygien under resor efter pandemin, samt (3) Har en oförändrad inställning till framtida resande.

Studien visar ytterligare tre grupper som påverkar attityder till framtida internationellt resande, dessa är sådant som påverkas av den *subjektiva normen*: (1) de som blir mest påverkade av familj och vänner, (2) de som blir påverkade av samhällets påtryckningar och

(3) de som inte blir påverkade alls av påtryckningar från samhället eller familj och vänner. Studien visar att familj och vänners åsikter om resande efter pandemin har störst påverkan till attitydförändring angående beslutet att resa eller inte resa.

Det har uppkommit under studien att attityder inte bara påverkar beslutet att resa, utan också motivet till att resa samt valet av destination. Den tidigare forskningen presenterade tre olika typer av motiv till att resa: *självförstärkning*, *nyhet- och kunskapssökning* samt *vila och avkoppling*. En stark pullfaktor som är en viktig komponent vid internationellt resande efter en pandemi är *säkerhet och miljö*, då platser med större folksamlingar (exempelvis storstäder eller marknader) väljs bort och destinationer som är mer avskilda blir attraktiva. Detta är en bekräftande attitydförändring i resebeteendet. Likaså väljs Asien helst bort som destination att resa till, främst då till Kina. Studien visar också att de destinationer och attraktioner som har brist på *säkerhet och miljö* faller bort på grund av *information* som uppkommit om destinationen under pandemin. Det har alltså uppstått negativa attityder gentemot vissa av de destinationer som har varit hårt drabbade under pandemin, och därför väljs dessa bort.

Attityder påverkar resebeteendet mycket, då det är avgörande för beslutet om att resa efter pandemin eller inte. Studien visar tydligt att attityderna som leder till beteendet om att resa internationellt efter pandemin finns där och det är något som kommer att ske. När det kommer att ske är däremot varierande. Det finns en viss trygghet med att resa så fort UDs avrådan är borta, medan annat tyder på att det är värt att vänta med att resa då det finns rädsla för att det kan komma en andra våg av virusets spridning.

7. Diskussion

Det avslutande kapitlet i denna studie presenterar studiens kunskapsbidrag, följt av en metodreflektion och slutligen förslag på vidare forskning.

7.1 Studiens bidrag

Tidigare forskning har inte berört ämnet om hur attityder förändrar framtida resebeteenden efter en pandemi, därav var det av intresse att undersöka detta. Denna studie har upptäckt attityder som visar på att det finns ett fortsatt intresse av resande, i viss mån anses det till och med vara nödvändigt. Det som kan komma att uppmärksammas efter covid-19 är att resenärer tar mer hänsyn till hygien och vikten av att värna om miljön när de reser. Studien kan därför vara ett hjälpmedel till företag inom besöksnäringen som har intresse av att veta hur framtida resenärer resonerar och vad de har för attityder.

Studien visar tydligt att det finns ett förändrat resebeteende hos resenärer. Detta beteende grundar sig i en förändring av attityder kring resande som kommer påverka hur det framtida resandet kommer se ut, vilket är något som bör tas i beaktning för framtida kriser som kan komma att påverka besöksnäringen.

7.2 Metodreflektion

Då det var ett bekvämlighetsurval till denna studie var många av respondenterna bekanta till författarna av studien. Detta har dock inte haft någon negativ effekt på intervjuerna eller svaren, utan det blev istället en mer lättsam intervju som gjorde att respondenterna kände sig bekväma med att prata om deras åsikter om den rådande situationen. Det var alltså mer positivt än negativt att respondenterna var bekanta med författarna då det annars funnits en större risk att inte erhålla ärliga svar.

En ytterligare tanke är valet av telefonintervjuer med video. Detta var ett nästintill oundvikligt val av intervjusätt på grund av den rådande situationen i samhället. Än en gång var det mer positivt att respondenterna var bekanta till författarna, då detta gjorde dem bekväma med tillvägagångssättet av intervjuerna.

7.3 Förslag på vidare forskning

Då denna studie är en nulägesanalys på pandemin, covid-19, vore det intressant med en uppföljning av denna för att se hur utfallet faktiskt blev. Det är omöjligt att veta exakt hur det framtida internationella resandet kommer vara i den rådande situationen, därav är det intressant att se hur det faktiskt blev. Exempelvis direkt när UDs avrådan är borta, eller om fem år.

Ett ytterligare intressant förslag till framtida forskning skulle vara att se hur attraktiva olika destinationer är efter pandemin. Denna studie har visat att vissa destinationer eller attraktioner har sjunkit i intresse beroende på hur påverkade de har blivit av pandemin, därför vore det

intressant att se hur synen på dessa destinationer eller attraktioner är efter några år efter pandemins slut.

Referenser

Ajzen, I. (2005). *Attitudes, personality and behavior* (2.nd ed., Mapping social psychology). Maidenhead: Open University.

Ajzen, I., & Fishbein, M. (1975), *Belief, attitude, intention and behavior: an introduction to theory and research*, Addison-Wesley, Reading, Mass.

Allport, G.W. (1954). The nature of prejudice. I. Pizam, A., & Mansfeld, Yoel. (1999). *Consumer behavior in travel and tourism*. New York: Haworth Press.

Andersen, I. (2012). *Den uppenbara verkligheten: Om kunskapsproduktion i samhällsvetenskaperna* (2., [uppdaterade] uppl.. ed.). Lund: Studentlitteratur.

Andersson, M. (2020). Tegnell: Kan dröja till 2021 innan vi flyger utomlands. *Omni*. 9 april. <https://omni.se/tegnell-kan-droja-till-2021-innan-vi-flyger-utomlands/a/3JbzaM> [hämtad-2020-04-27]

Bryman, A. & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Upplaga 3 Stockholm: Liber

Chen, R. J., & Chen, J. S. (2004). Terrorism effects on travel arrangements and tourism practices. *International journal of hospitality & tourism administration*, 4(3), s. 49-63.

Fishbein, M., Ajzen, Icek, & Dawsonera. (2009). *Predicting and changing behavior the reasoned action approach*. New York ; Hove: Psychology Press.

Folkhälsomyndigheten (2019) Pandemisk influensa
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/krisberedskap/pandemiberedskap/pandemisk-influensa/> [hämtad 2020-02-26]

Folkhälsomyndigheten (2020) Bromsa smittan – det här kan du som privatperson göra
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/alla-har-ansvar-att-forhindra-smitta-av-covid-19/bromsa-smittan--det-har-kan-du-som-privatperson-gora/> [hämtad 2020-04-15]

Folkhälsomyndigheten (2020) Sjukdomsinformation om coronavirus
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/smittsamma-sjukdomar/coronavirus/> [hämtad 2020-02-26]

Folkhälsomyndigheten (2020) Spridningen av covid-19 är en pandemi
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/mars/spridningen-av-covid-19-ar-en-pandemi/> [hämtad 2020-04-28]

Folkhälsomyndigheten (2020) Virusets och sjukdomen

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittykydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/fragor-och-svar/> [hämtad 2020-04-03]

Glaesser, D. (2006). *Crisis management in the tourism industry*. Routledge.

Ito, T. A., Larsen, J. T., Smith, N. K., & Cacioppo, J. T. (1998). Negative information weighs more heavily on the brain: the negativity bias in evaluative categorizations. *Journal of personality and social psychology*, 75(4), 887.

Jarvenpaa, S. L., & Staples, D. S. (2000). The use of collaborative electronic media for information sharing: an exploratory study of determinants. *The Journal of Strategic Information Systems*, 9(2-3), 129-154.

Jayawardena, C., Tew, P.J., Lu, Z., Tolomiczenko, G. and Gellatly, J., 2008. SARS: lessons in strategic planning for hoteliers and destination marketers. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*

Klenosky, D. B. (2002). The “pull” of tourism destinations: A means-end investigation. *Journal of travel research*, 40(4), 396-403.

Kim, S., Lee, J., & Yoon, D. (2015). Norms in social media: The application of theory of reasoned action and personal norms in predicting interactions with Facebook page like ads. *Communication Research Reports*, 32(4), 322-331.

Krisinformation.se (2020) *Restriktioner och förbud*.

<https://www.krisinformation.se/detta-kan-handa/handelser-och-storningar/20192/myndigheterna-om-det-nya-coronaviruset/restriktioner-och-forbud> [hämtad 2020-04-30]

Larsson, Y. (2020) Experten om minskade utsläpp efter corona: ”Kortsiktiga effekter”. *Sveriges Television*, 31 mars

<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/experten-om-minskade-utslapp-efter-corona-kortsiktiga-effekter> [hämtad 2020-04-30]

Larsson, Y. (2020) Lista: Här är restriktionerna som gäller i Sverige. *Sveriges Television*, 29 april

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/lista-har-ar-restriktionerna-som-galler-i-sverige> [hämtad 2020-04-30]

Lee, E. (1966). A theory of migration. *Demography*, 3(1), 47-57.

Lincoln, Y., & Guba, Egon G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, Calif: Sage.

Mao, C. K., Ding, C. G., & Lee, H. Y. (2010). Post-SARS tourist arrival recovery patterns: An analysis based on a catastrophe theory. *Tourism Management*, 31(6), s. 855-861.

Nationalencyklopedin (u.å) *Attityd*

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/attityd> [hämtad 2020-05-27]

Nationalencyklopedin (u.å) *Epicentrum*

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/epicentrum> [hämtad 2020-05-05]

Nationalencyklopedin, (u.å). *Epidemi*

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/epidemi> [hämtad 2020-02-26]

Nationalencyklopedin, (u.å) *Spanska sjukan*

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/spanska-sjukan> [hämtad 2020-02-26]

Nationalencyklopedin, (u.å) *Pandemi*

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/pandemi> [hämtad 2020-02-26]

Nordlund, A. (2020). Sverige tappar 261 miljoner från besöksnäringen – varje dag

<https://www.svt.se/nyheter/ekonomi/sverige-tappar-261-miljoner-fran-besoksnaringen-varje-dag> [hämtad 2020-04-29]

Pavli, A., Tsiodras, S. and Maltezou, H.C., 2014. Middle East respiratory syndrome coronavirus (MERS-CoV): prevention in travelers. *Travel medicine and infectious disease*, 12(6), pp.602-608.

Peter, J. Paul och Olson, C. Jerry (2005), *Consumer Behavior & Marketing Strategy*, 7th edition, New York: McGraw-Hill Irwin.

Pine, R. & McKercher, B. (2004). The impact of SARS on Hong Kong's tourism industry. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*.

Pizam, A., & Mansfeld, Yoel. (1999). *Consumer behavior in travel and tourism*. New York: Haworth Press.

Regeringen,se (2008) *Globaliseringens drivkrafter och samhällsekonomiska konsekvenser*

<https://www.regeringen.se/49b72f/contentassets/cec791945c0f473da9fb523eb1409600/globaliseringens-drivkrafter-och-samhallsekonomiska-konsekvenser> [hämtad 2020-02-26]

Regeringskansliet (2020) *UD avråder*

https://www.regeringen.se/uds-reseinformation/ud-avradet/?fbclid=IwAR2JoEpYX27os_mpz2P7tR6tfBHcWJ1E5iDGVziClZM3TXVQYIQcAZVpn9Q [hämtad 2020-04-15]

Regeringskansliet (2020) *UD avråder från alla icke nödvändiga resor*
<https://www.regeringen.se/uds-reseinformation/ud-avrader/utlandsresor--avradan-for-alla-lander/> [hämtad 2020-05-14]

Ruiz Estrada, M. A., & Khan, A. (2020). Globalization and Pandemics: The Case of COVID-19. *Available at SSRN 3560681*.

Sharangpani, R., Boulton, K. E., Wells, E., & Kim, C. (2011). Attitudes and behaviors of international air travelers toward pandemic influenza. *Journal of travel medicine*, 18(3), 203-208.

Skyscanner, (2010) *Turister mer rädda för epidemier än terroristattacker*
<https://www.skyscanner.se/nyheter/turister-mer-raedda-foer-epidemier-aen-terroristattacker>
[hämtad 2020-02-25]

Somnell, M. (2020) Tegnell: Då kan vi förhoppningsvis resa fritt i Sverige igen. *Sveriges Television*, 8 april
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/da-kan-vi-resa-fritt-mellan-regionerna> [hämtad 2020-04-27]

Sussmann, S., & Unel, A. (1999). Destination image and its modification after travel: An empirical study on Turkey. I: Pizam, A., & Mansfeld, Yoel. (1999). *Consumer behavior in travel and tourism*. New York: Haworth Press, s. 207-226.

SvD (2003) WHO-expert granskar sars i Kina, 11 juni
<https://www.svd.se/who-expert-granskar-sars-i-kina> [hämtad 2020-04-27]

Teitler-Regev, S., Shahrabani, S. and Goziker, O., 2014. The effect of economic crises, epidemics and terrorism on tourism. *UTCC International Journal of Business and Economics*, 5(2), pp.19-32.

Törner, C (2020) WHO: USA kan bli coronavirusets epicentrum. *Sveriges Television*, 24 mars
<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/who-usa-kan-bli-coronavirusets-epicentrum>

Verplanken, B., Aarts, H., Van Knippenberg, A., & van Knippenberg, C. (1994). Attitude Versus General Habit: Antecedents of Travel Mode Choice 1. *Journal of applied social psychology*, 24(4), 285-300.

Widén, P. (2020) Coronakrisen slår hårt mot hotellbranschen - men stödet från invånarna märks av. *Sveriges Television*, 1 april
<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/sormland/hotell-och-restaurangbranschen-hart-drabbat-men-marker-av-stodet-fran-invanarna> [hämtad 2020-04-29]

Yousefi, M., & Marzuki, A. (2015). An analysis of push and pull motivational factors of international tourists to Penang, Malaysia. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 16(1), 40-56.

Zoom (u.å). *About Zoom*

<https://zoom.us/about> [hämtad 2020-05-04]

Östman, A. (2020) Stort mörkertal av smittade ändrar dödligheten hos nya viruset. *Sveriges Radio*, 13 februari.

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=406&artikel=7406881> [hämtad 2020-05-04]

Bilagor

Bilaga 1 - intervjuguide

Frågor	Teori	Punkt inom teorin
1. Kan du tänka dig att resa efter pandemin?	TRA	Beteende
2. Ser du några konsekvenser till att resa eller inte efter pandemin?	TRA	Attityd
3. Om du kan tänka dig att resa efter, i sådana fall vart?	TRA	Beteende
4. Om du kan tänka dig att resa, efter hur lång tid? (efter att UD tagit bort sin avrådan mot icke-nödvändiga resor till alla länder)	TRA	Beteende
5. Vad har du för personliga inställningar till att resa efter pandemin?	TRA	Individuella attityder
6. Känner du att du blir påverkad av påtryckningar från samhället/vänner/familj?	TRA	Subjektiv norm
7. Vad är ditt motiv till att resa efter pandemin? /motiv till att inte resa efter pandemin (anledningen att resa)	Push/Pull	Push
8. Vilken typ av resa kan du inte tänka dig efter pandemin?	Push/Pull	Pull